

2024-01-28 Eric van Kaathoven: Herinnering aan Marga, (uitgesproken tijdens uitreiking eerste Marga Jacobs milieuprijs)

Het was begin 1998, avond, en de winterkou hing nog in de lucht. We stonden met een klein groepje vertegenwoordigers van milieu- en bewonersgroepen net buiten de poorten van de EPON-kolencentrale hier iets verderop op het industrieterrein. We kwamen net uit overleg met de grote baas van EPON en toen ook voorman van de gezamenlijke kolencentrales, Ludo van Halderen. En Marga Jacobs die tijdens het overleg het woord voerde, was de eerste die zei dat dit wel eens een doorslaggevend overleg geweest zou kunnen zijn, een doorbraak in de jaren van actie voeren voor een overkapping van vliegasserwerkend bedrijf VASIM. VASIM was toen in beeld als een van de belangrijkste lokale bronnen van stofoverlast en de verspreiding van schadelijke stoffen, een grote vervuiler. En Marga bleek gelijk te hebben! Want niet veel later werd een volledige overkapping van het bedrijf aangekondigd. Uiteindelijk is die overkapping er nooit gekomen omdat de aandeelhouders het bedrijf liever dicht deden dan miljoenen in een overkapping te investeren. Sinds 2002 is het een 'creatieve broedplaats' en plek voor culturele evenementen en daarmee een heel stuk minder vervuilend.

Dat napraten die avond aan de poort en de duiding van Marga, was wel nodig want er werd eerder die avond op subtiële wijze onderhandeld zonder dat er echt sprake was van onderhandelingen. Waar het op neer kwam was dat de EPON-baas wilde polsen of als hij voor een volledige overkapping van VASIM zorgde, hij er dan ook vanuit kon gaan dat we niet moeilijk zouden doen over de benodigde milieuvergunning? Maar belangrijker nog, hij wilde weten of de milieu- en bewonersgroepen hun plannen om het protest te verbreden tot de kolencentrales, in de ijskast zouden stoppen als er een overkapping zou komen?

Dat moet ik misschien even uitleggen: de aandeelhouders en financiers van het vliegasserwerkend bedrijf VASIM waren de

Nederlandse kolencentrales, waarvan er eentje dus om de hoek lag maar de rest verspreid over het land. Er waren al wel veel procedures, inspraakreacties, bewonersavonden en ludieke acties geweest. Zoals die keer dat we het werkbezoek van leden van provinciale staten aangrepen om in witte pakken met mondkapjes op het in de omliggende huizen verzamelde stof in grote zakken terug te brengen naar de VASIM. Maar de acties trokken dan wel landelijke media-aandacht, ze bleven lokaal. Dat stond echter op het punt te veranderen. In een breed overleg van milieu- en bewonersgroepen waren net de eerste plannen gesmeed om niet langer alleen vergunningverlener en handhaver, de provincie Gelderland en het bedrijf VASIM, maar vooral ook de aandeelhouders en dus de kolencentrales aan te spreken. Het was immers hun bedrijf en hun vliegass dat verwerkt werd. Een bus-tour met bezorgde bewoners langs de kolencentrales was in voorbereiding.

Wat ook de doorslag gaf, die avond op bezoek bij de EPON-centrale werd duidelijk dat de opgebouwde druk te hoog werd en dat de kolencentrales nu ze zelf in beeld kwamen eieren voor hun geld kozen. 'Dan maar een overkapping!'

Marga stond zeker niet altijd voorop in die strijd voor een overkapping van VASIM, ze was meer iemand van praten, verbinden en waar nodig ook inspreken en procederen, dan van acties voeren. Maar die avond zou er zonder Marga waarschijnlijk nooit geweest zijn. Zij speelde een belangrijke rol in het bijeen brengen van milieu- en bewonersgroepen en experts, zoals Johan Vollenbroek, toen er eind jaren negentig grote zorgen waren over milieu en gezondheid in de wijken en dorpjes rondom het industriegebied van Nijmegen-West en Beuningen. Een industriegebied met destijds niet alleen een kolencentrale, een vliegassverwerker, maar ook een afvalverbrandingsinstallatie, een ijzergieterij, asfaltcentrale en nog veel meer vervuilende industrie heel dicht op woonwijken.

Ook zocht Marga het overleg met overheden en bedrijven. En dat werd een cruciaal onderdeel van het succes. Die avond bij EPON was niet het eerste en zeker ook niet het laatste overleg.

De strijd voor een schoon en gezond leefmilieu ging na die winteravond aan de poort van de kolencentrale natuurlijk door. Maar de eerste slag was gewonnen, en Marga had dat als eerste door!